

West-Vlaanderen, bij uitstek de provincie van de aardappelteelt

Lieselot Denorme • consultant WES

Ongeveer 50% van het totale Vlaamse aardappelareaal ligt in West-Vlaanderen. De West-Vlaamse landbouwbedrijven zorgen dan ook voor bijna de helft (47%) van de totale Vlaamse aardappelproductie. Uitgedrukt in cijfers ging het in 2011 om maar liefst 1.115.365 ton geogste aardappelen. Dat kan tellen. Bovendien zorgt de kustprovincie voor 80% van de totale Vlaamse productie van pootaardappelen. Deze West-Vlaamse dynamiek zorgt er dan ook mee voor dat België, als klein land, op de zeventiende plaats staat in de lijst van grootste aardappeltelers ter wereld.

Lieselot Denorme

West-Vlaanderen: grootste aardappelareaal van België

In 2012 bedroeg het aardappelareaal in West-Vlaanderen **18.270 hectare** (zie **tabel 1**). Dit is maar liefst 49%

van de totale aardappeloppervlakte in Vlaanderen en 27,3% van de totale aardappeloppervlakte in België (zie ook **figuur 1**). West-Vlaanderen beschikt hiermee over het grootste aandeel in de

totale Belgische aardappelareaal. Op de tweede plaats komt Henegouwen met 17.387 hectare bestemd voor de aardappelteelt oftewel 26% van het totale Belgische aardappelareaal.

Tabel 1

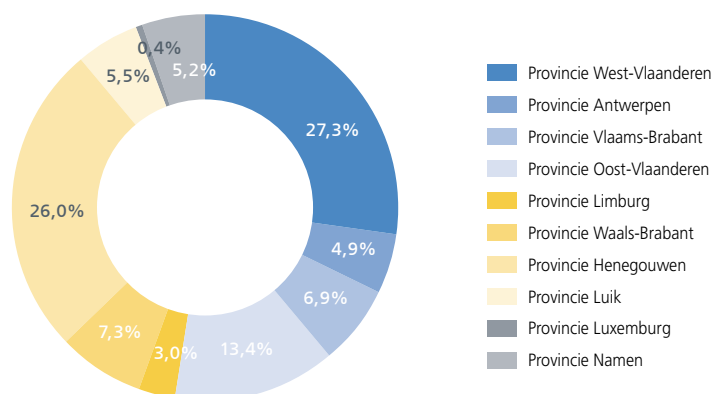
Aardappelareaal in België, opgesplitst per provincie, 2007-2012, in hectare

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Evolutie 2007-2012	
							In aantal hectare	In %
West-Vlaanderen	22.011,0	19.479,3	21.010,3	22.633,2	23.202,9	18.269,8	-3.741,2	-17,0
Antwerpen	3.278,8	2.933,5	3.390,7	3.812,8	4.494,5	3.266,4	-12,3	-0,4
Vlaams Brabant	4.800,2	4.541,5	5.513,4	6.261,4	6.382,9	4.588,8	-211,4	-4,4
Oost-Vlaanderen	10.268,0	9.218,8	10.346,3	11.445,6	11.562,2	8.959,8	-1.308,2	-12,7
Limburg	2.035,5	1.756,1	2.091,8	2.496,1	2.651,6	1.989,9	-45,6	-2,2
Waals Brabant	3.296,1	3.378,8	4.583,1	5.269,9	5.388,9	4.889,4	1.593,3	48,3
Henegouwen	17.363,7	17.452,0	20.015,0	21.580,0	20.627,2	17.386,9	23,2	0,1
Luik	1.828,6	1.846,5	2.669,7	3.871,4	3.836,8	3.702,1	1.873,5	102,5
Luxemburg	468,8	453,2	475,6	437,9	438,4	298,0	-170,9	-36,4
Namen	2.568,5	2.796,2	3.596,2	3.929,8	3.718,9	3.485,0	916,5	35,7
Vlaams Gewest	42.393,4	37.929,3	42.352,5	46.649,1	48.294,1	37.074,7	-5.318,7	-12,5
België	67.942,4	63.883,0	73.723,4	81.759,7	82.340,9	66.974,5	-967,9	-1,4

BRON: FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie - landbouwenquête.

Figuur 1

Provinciale verdeling van het aardappelareaal in België, 2012

BRON: FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie - landbouwenquête.

Het Belgische aardappelareaal fluctueerde de jongste twintig jaar tussen 59.681 ha in 1992 en 66.975 ha in 2012 met een **grote piek van 82.341 ha in 2011**. Ook West-Vlaanderen tekende in dat jaar voor een recordcijfer van 23.203 ha aan aardappelvelden.

Tussen 2008 en 2011 noteren we in bijna alle provincies een (sterke) toename van de oppervlakte voor aardappelen. Deze toename wordt gevolgd door een krimp in 2012. Over hoe groot deze daling van het areaal is, is echter nog wat onenigheid.

De reden voor deze onenigheid ligt bij de nieuwe methodiek die de FOD Economie sinds 2012 hanteert voor de registratie van de landbouwteelten¹. Uit de cijfers die hieruit voortvloeien, blijkt dat de oppervlakte aan aardappelvelden in gans België tussen 2011 en 2012 terugvalt met 19% en in Vlaanderen zelfs met 24%. Ook West-Vlaanderen levert ruim 22%

teeltoppervlakte in, in vergelijking met het jaar 2011. Gemeten tussen 2007 en 2012 krimpt het aardappelareaal in de kustprovincie met 17% (-3.741 hectare). Enkel de provincie Luxemburg kende in dezelfde periode een nog grotere procentuele daling van haar aardappelareaal (-36,4%). In de Waalse provincies Luik, Henegouwen, Waals-Brabant en Namen nam de oppervlakte voor aardappelen toe.

Volgens de beroepsorganisatie Belgapom leidt het gebruik van deze nieuwe methodiek ertoe dat de cijfers van de federale overheid een vertekend beeld geven. De reële terugval van het Belgische aardappelareaal tussen 2011 en 2012 zou volgens hen geen 19%, maar 8% bedragen. De vrije val van de prijs voor aardappelen in de tweede helft van 2011 en de eerste maanden van 2012 kan die daling (deels) verklaren.

Tabel 3

Aardappelareaal in West-Vlaanderen, naar soort aardappelen, 2007-2012, in hectare

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Procentuele toe- of afname 2007-2012 (in %)
Totaal areaal aardappelen	22.011	19.479	21.010	22.633	23.203	18.270	-17,0
Vroege aardappelen	7.572	6.158	6.924	7.002	7.901	4.861	-35,8
Bewaaraardappelen	13.465	12.464	13.032	14.314	14.018	12.318	-8,5
<i>Bintje</i>	10.749	9.852	9.543	10.148	9.548	<i>n.b.</i>	<i>n.b.</i>
<i>Andere variëteiten</i>	2.716	2.612	3.489	4.167	4.470	<i>n.b.</i>	<i>n.b.</i>
Plantaardappelen	974	857	1.054	1.317	1.284	1.090	11,9

BRON: FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie - landbouwenquête.

Tabel 2

Aardappelareaal in West-Vlaanderen, opgesplitst naar arrondissement, 2011

Arrondissement	Aardappelareaal in hectare	in %
Ieper	6.031,0	26,0
Tielt	3.341,7	14,4
Kortrijk	3.273,8	14,1
Diksmuide	2.856,7	12,3
Roeselare	2.491,8	10,7
Brugge	2.373,5	10,2
Veurne	1.849,6	8,2
Oostende	965,3	4,2
Totaal	23.202,4	100,0

BRON: FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie - landbouwenquête.

De historische leiderspositie van West-Vlaanderen als de Belgische nummer 1 in gecultiveerde aardappeloppervlakte wordt al enkele jaren belaagd door uitdager **Henegouwen**. Dat is geen toeval: de Waalse overheid en het provinciebestuur van Henegouwen zetten al jaren in op de expansie van de aardappeleconomie en dat niet enkel qua cultuur maar ook via het aantrekken van (vaak West-Vlaamse) behandelings- en verwerkingsbedrijven. Bovendien zijn het ook vaak West-Vlaamse boeren die hun landbouwareaal verruimen over de taalgrens. De reden ligt voor het rapen: de landbouwgrond (en ook de industriegrond) is in de kustprovincie veel schaarser en dus ook duurder dan in Henegouwen.

Zoomen we in tot op het niveau van de West-Vlaamse arrondissementen, dan blijkt uit **tabel 2** dat het arrondissement Ieper over het grootste aardappelareaal beschikt (6.031 hectare in 2011). Op de tweede en derde plaats komen de arrondissementen Tielt (3.342 hectare) en Kortrijk (3.274 hectare).

Tabel 3 geeft meer in detail weer welke soorten aardappelen in West-Vlaanderen worden geteeld. 67,4% van het totale aardappel-areaal wordt gebruikt voor de teelt van bewaaraardappelen (12.318 hectare in 2012). De belangrijkste bewaaraardappel is nog steeds het

Tabel 4

Aardappelareaal in de West-Vlaamse arrondissementen, naar soort aardappelen, 2010, in hectare

	Brugge	Diksmuide	Ieper	Kortrijk	Oostende	Roeselare	Tielt	Veurne
Vroege aardappelen	1.006	1.907	351	432	241	1.203	1.827	34
Bewaaraardappelen	1.268	769	5.534	2.505	316	1.128	1.231	1.562
Plantaardappelen	77	144	201	7	369	152	28	339
Totaal aardappelen	2.352	2.820	6.086	2.944	927	2.483	3.085	1.935

BRON: FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie - landbouwenquête.

Tabel 5

Aardappelareaal in de West-Vlaamse arrondissementen, naar soort aardappelen, 2010, in %

	Brugge	Diksmuide	Ieper	Kortrijk	Oostende	Roeselare	Tielt	Veurne
Vroege aardappelen	42,8	67,6	5,8	14,7	26,0	48,4	59,2	1,8
Bewaaraardappelen	53,9	27,3	90,9	85,1	34,1	45,4	39,9	80,7
Plantaardappelen	3,3	5,1	3,3	0,2	39,9	6,1	0,9	17,5
Totaal aardappelen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

BRON: FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie - landbouwenquête.

Bintje (dat zeer geschikt is voor frieten), maar het belang ervan neemt af (-11,2% areaal tussen 2007 en 2011)². Naast de bewaaraardappelen nemen ook de vroege aardappelen een groot deel van het West-Vlaamse aardappelareaal in (26,6% of 4.861 hectare). Het belang van de plantaardappelen is iets minder groot (6%) maar dit belang wordt steeds groter.

Tabel 4 en 5 tonen de opsplitsing op arrondissementeel niveau. Daaruit blijkt dat de arrondissementen Ieper, Kortrijk en Veurne zich zeer sterk richten op de bewaaraardappelen. Meer dan 80% van het aardappelareaal in deze arrondissementen is bestemd voor de teelt van bewaaraardappelen. In de arrondissementen Diksmuide, Tielt en Roeselare wordt het grootste percentage van de aardappelvelden gebruikt voor de teelt van vroege aardappelen. In het arrondissement Oostende vormen plantaardappelen dan weer de grootste teelt.

3.402 West-Vlaamse aardappelteelers

West-Vlaanderen heeft niet enkel het grootste aardappelareaal van België, de provincie telt ook met voorsprong de meeste aardappelteelers (zie tabel 6). Van de in 2012 in totaal 10.593 aardappelteelers in België, zijn er 3.402 actief in West-Vlaanderen (32,1%). Op de tweede plaats komt

Tabel 6

Aantal aardappelteelers in de Belgische provincies, Vlaanderen en België, 2007-2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Evolutie 2007-2012	
							In aantal	In %
West-Vlaanderen	4.078	3.681	3.539	3.620	3.606	3.402	-676	-16,6
Antwerpen	506	436	469	468	456	505	-1	-0,2
Vlaams Brabant	1.079	980	965	951	934	849	-230	-21,3
Oost-Vlaanderen	2.297	2.059	2.100	2.202	2.158	2.060	-237	-10,3
Limburg	387	354	392	388	425	374	-13	-3,4
Waals Brabant	361	357	433	501	489	514	153	42,4
Henegouwen	1.895	1.832	1.898	2.016	1.858	1.851	-44	-2,3
Luik	245	230	297	397	409	423	178	72,7
Luxemburg	356	312	279	254	243	194	-162	-45,5
Namen	359	355	413	434	439	410	51	14,2
Vlaams Gewest	8.347	7.510	7.465	7.629	7.579	7.190	-1.157	-13,9
België	11.566	10.598	10.788	11.234	11.022	10.593	-973	-8,4

BRON: FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie - landbouwenquête.

Oost-Vlaanderen met 2.060 telers (19,4%), op de derde plaats Henegouwen met 1.851 telers (17,5%).

Net als in veel andere provincies, neemt het aantal aardappelteelers in West-Vlaanderen af. Hun aantal daalde in de periode 2007-2012 van 4.078 naar 3.402 (-676). Enkel in Waals-Brabant, Luik en Namen - waar de aardappelteelt minder sterk doorweegt - nam het aantal aardappelteelers tussen 2007 en 2012 toe.

Bekijken we in tabel 7 het aandeel van de bedrijven die aardappelen telen in het

totaal aantal landbouwbedrijven in de verschillende provincies, dan valt op dat bijna de helft van de landbouwbedrijven in Waals-Brabant aardappelen telen (48,8%). Ook in Henegouwen wordt in 44,8% van alle landbouwbedrijven aardappelen geteeld. In de provincie West-Vlaanderen, tot slot, telen bijna vier op de tien landbouwbedrijven aardappelen.

De landbouwsector wordt gekenmerkt door een toenemende **schaalvergroting**: steeds minder landbouwers zijn actief op steeds groter wordende percelen. Het gevolg is dat het

Tabel 7

Aandeel van de aardappelbedrijven in het totaal aantal landbouwbedrijven, per provincie, 2007-2012 (in %)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
West-Vlaanderen	38,6	36,0	35,8	37,7	39,8	38,7
Antwerpen	10,1	9,2	10,4	10,8	11,7	13,3
Vlaams Brabant	27,2	25,9	26,9	27,9	30,7	28,6
Oost-Vlaanderen	27,4	25,6	27,1	29,4	31,4	31,0
Limburg	9,5	9,1	10,7	11,0	13,8	12,4
Waals Brabant	29,3	30,1	38,1	45,3	46,0	48,8
Henegouwen	39,0	38,6	41,2	45,1	44,4	44,8
Luik	6,0	5,9	7,9	10,9	12,2	12,9
Luxemburg	11,9	10,9	10,0	9,5	9,8	8,0
Namen	12,5	12,8	15,4	16,7	18,0	17,1
Brussels Gewest - hoofdstad	-	-	14,3	14,3	20,0	26,8
Vlaams Gewest	26,1	24,5	25,4	26,9	29,2	28,5
België	24,1	22,9	24,3	26,2	27,9	27,5

BRON: FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie - landbouwenquête.

Tabel 8

Evolutie van het areaal per aardappelbedrijf, 2007-2012, in hectare

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
West-Vlaanderen	5,4	5,3	5,9	6,3	6,4	5,4
Antwerpen	6,5	6,7	7,2	8,1	9,9	6,5
Vlaams Brabant	4,4	4,6	5,7	6,6	6,8	5,4
Oost-Vlaanderen	4,5	4,5	4,9	5,2	5,4	4,3
Limburg	5,3	5,0	5,3	6,4	6,2	5,3
Waals Brabant	9,1	9,5	10,6	10,5	11,0	9,5
Henegouwen	9,2	9,5	10,5	10,7	11,1	9,4
Luik	7,5	8,0	9,0	9,8	9,4	8,8
Luxemburg	1,3	1,5	1,7	1,7	1,8	1,5
Namen	7,2	7,9	8,7	9,1	8,5	8,5
Vlaams Gewest	5,1	5,1	5,7	6,1	6,4	5,2
België	5,9	6,0	6,8	7,3	7,5	6,3

BRON: FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie - landbouwenquête, verwerking WES.

Tabel 9

Raming van de productie van de landbouwteelten in West-Vlaanderen, oogstjaar 2011

Teelten	Oppervlakte in ha	Opbrengst in 100 kg per ha	Totale productie in ton
Pootaardappelen	1.284	257,9	33.116
Vroege aardappelen	7.901	410,8	324.602
Bewaaraardappelen-variëteit Bintje	9.548	535,0	510.801
Bewaaraardappelen-andere variëteiten	4.470	551,4	246.846
Totaal	23.203		1.115.365

BRON: FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie - landbouwenquête.

productieareaal per uitbating stijgt. Ook bij de landbouwbedrijven die aardappelen telen is deze trend merkbaar (zie tabel 8). Enkel in 2012, als gevolg van de aanzienlijke daling van het aardappelareaal (-19% volgens de FOD, -8% volgens Belgapom), wordt dit fenomeen (tijdelijk?) teruggeschoefd.

De opbrengst: 1.115.365 ton West-Vlaamse aardappelen in 2011

In 2011 werd in West-Vlaanderen 1.115.365 ton aardappelen geoogst. De bewaaraardappelen zorgden voor de grootste opbrengst per hectare (zie tabel 9). Drukken we de West-Vlaamse productie uit als een percentage van de totale Vlaamse en Belgische productie (tabellen 10 en 11), dan zien we dat in West-Vlaanderen bijna de helft van de Vlaamse (47%) en iets meer dan een vierde van de Belgische (27%) aardappelen geoogst wordt. Tabellen 12 en 13 geven -ter informatie- de raming van de productie van de landbouwteelten in respectievelijk het Vlaamse Gewest en België weer.

Kijken we meer in detail naar het soort aardappelen, dan zien we dat in West-Vlaanderen vooral bewaaraardappelen - hoofdzakelijk Bintjes - geoogst worden. 49% van de Vlaamse Bintje-aardappelen komen uit West-Vlaanderen. Naast de bewaaraardappelen werden in 2011 ook 324.602 ton vroege aardappelen geoogst in West-Vlaanderen, goed voor 63% van de totale Vlaamse en 54% van de totale Belgische productie. Tot slot werd in 2011 ook 33.116 ton pootaardappelen geoogst in West-Vlaanderen. Opvallend is ook dat bijna 80% van de totale Vlaamse productie van pootaardappelen in West-Vlaanderen gebeurt. Dat is niet onbelangrijk, want het pootgoed vormt de basis van de aardappelteelt.

België in de top 20 van grootste aardappelteelers

China, India en Rusland zijn op vandaag de grootste aardappelproducenten. In China werd in 2011 maar liefst 88.350.220 ton aardappelen geteeld. India zit bijna aan de helft met 42.339.400 ton. België stond in 2011 op de zeventiende plaats met 4.128.670 ton (zie tabel 14).

Figuur 2 toont de evolutie in productie van de tien landen die in 2011 de grootste

Tabel 10

Raming van de productie van de landbouwteelten, West-Vlaanderen t.o.v. Vlaanderen, oogstjaar 2011

Teelten	Aandeel van het West-Vlaamse aardappel-areaal in het totale Vlaamse areaal (in %)	Aandeel van de West-Vlaamse productie in de totale Vlaamse productie (in %)
Pootaardappelen	76,1	78,3
Vroege aardappelen	62,6	63,2
Bewaaraardappelen-variëteit Bintje	48,7	48,7
Bewaaraardappelen-andere variëteiten	31,1	31,8
Totaal	48,0	46,8

BRON: FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie - landbouwenquête.

Tabel 11

Raming van de productie van de landbouwteelten, West-Vlaanderen t.o.v. België, oogstjaar 2011

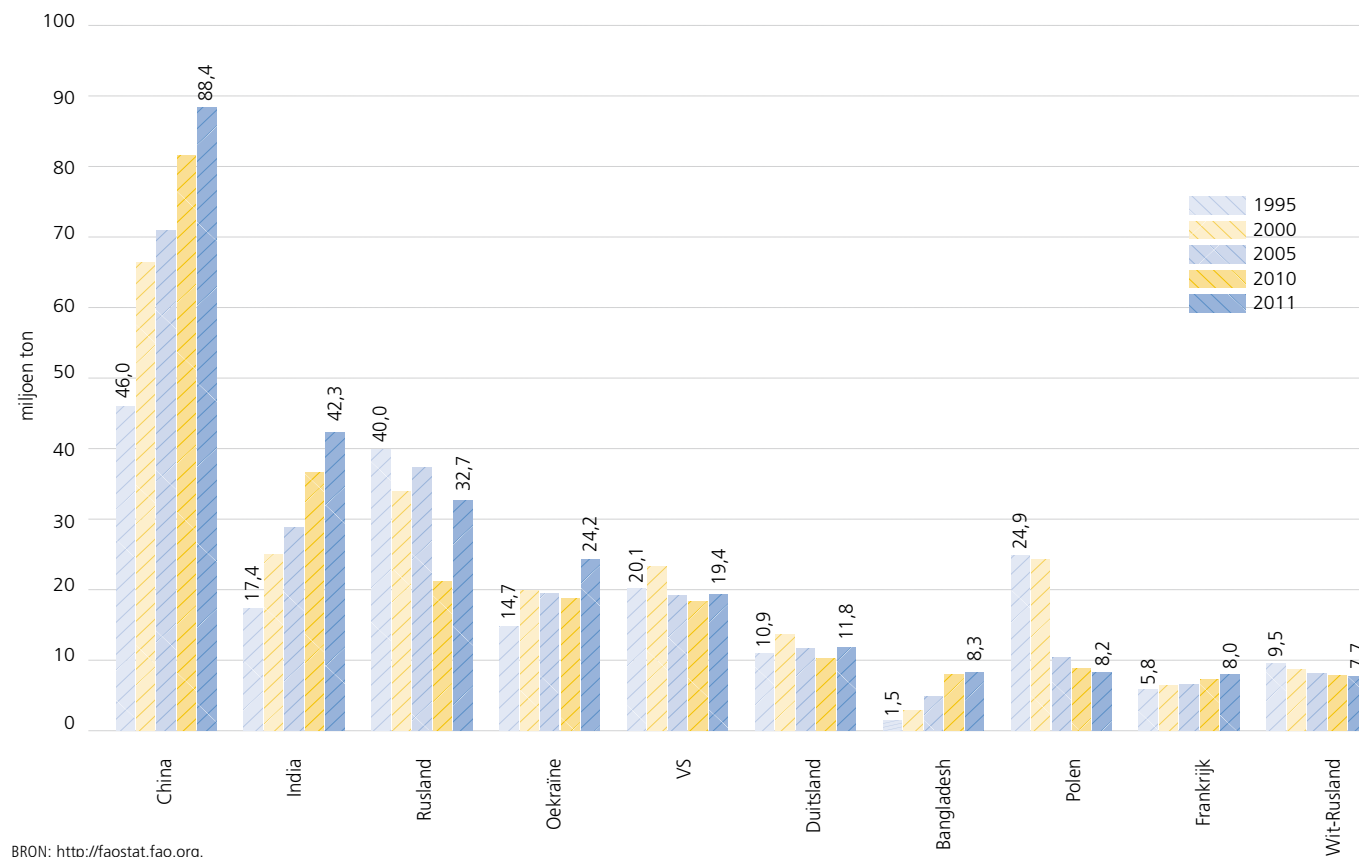
Teelten	Aandeel van het West-Vlaamse aardappel-areaal in het totale Belgische areaal (in %)	Aandeel van de West-Vlaamse productie in de totale Belgische productie (in %)
Pootaardappelen	44,9	47,5
Vroege aardappelen	52,9	54,2
Bewaaraardappelen-variëteit Bintje	24,2	24,3
Bewaaraardappelen-andere variëteiten	17,8	18,1
Totaal	28,2	27,0

BRON: FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie - landbouwenquête.

Figuur 2

Evolutie van de aardappelproductie van de tien grootste aardappelproducenten, 1995-2011

BRON: <http://faostat.fao.org>.

Tabel 14

Overzicht van de 20 grootste aardappelproducenten ter wereld, 2011

Ranking	Land	Productie (in ton)
1	China	88.350.220
2	India	42.339.400
3	Rusland	32.681.500
4	Oekraïne	24.248.000
5	USA	19.361.500
6	Duitsland	11.800.000
7	Bangladesh	8.326.390
8	Polen	8.196.700
9	Frankrijk	8.016.230
10	Wit-Rusland	7.721.040
11	Nederland	7.333.470
12	Verenigd Koninkrijk	6.115.000
13	Iran	4.822.140
14	Turkije	4.613.070
15	Egypte	4.338.430
16	Canada	4.168.180
17	België	4.128.670
18	Roemenië	4.076.570
19	Peru	4.073.600
20	Algerije	3.993.400

BRON: <http://faostat.fao.org>.

Tabel 15

Ranking van de landen met de grootste productie per 1.000 inwoners, 2011

Ranking	Land	Productie per 1.000 inwoners ¹ (in ton)
1	Wit-Rusland	800,6
2	Oekraïne	540,6
3	Nederland	438,3
4	België	395,5
5	Rusland	229,3
6	Polen	213,4
7	Roemenië	186,6
8	Duitsland	145,1
9	Peru	137,9
10	Frankrijk	127,6
11	Canada	121,5
12	Algerije	106,9
13	Verenigd Koninkrijk	97,0
14	China	65,8
15	USA	61,7
16	Iran	61,1
17	Turkije	57,8
18	Egypte	51,8
19	Bangladesh	51,7
20	India	35,1

BRON: <http://faostat.fao.org>.

1 Enkel de 20 landen met de grootste totale productie werden in rekening gebracht

aardappelproductie hadden. De landen zijn gesorteerd in aflopende volgorde van hun productie in 2011.

Relateren we de productie van aardappelen in de landen uit de top 20 aan het aantal inwoners in die landen (zie tabel 15), dan ziet de ranking er helemaal anders uit. Wit-Rusland bekleedt de koppositie met een productie van 800,6 ton aardappelen per 1.000 inwoners. De top-3 wordt vervolledigd door Oekraïne (540,6 ton per 1.000 inwoners) en Nederland (438,3 ton per 1.000 inwoners). België bekleedt een knappe vierde plaats met een productie van 395,5 ton aardappelen per 1.000 inwoners. ■

1 Alle gegevens over de oppervlakten komen voortaan van de aangiften van oppervlakten die in het kader van het geïntegreerd beheers- en controlesysteem (GBCS) bij de gewestelijke administraties worden ingediend. Vorig jaar was dat nog niet het geval voor aardappelen en was de landbouwenquête nog de bron van de gegevens.

2 Cijfers voor 2012 zijn nog niet beschikbaar

Tabel 12

Raming van de productie van de landbouwteelten in het Vlaamse Gewest, oogstjaar 2011

Teelten	Oppervlakte in ha	Opbrengst in 100 kg per ha	Totale productie in ton
Pootaardappelen	1.688	250,4	42.271
Vroege aardappelen	12.631	406,5	513.483
Bewaaraardappelen-variëteit Bintje	19.598	535,4	1.049.185
Bewaaraardappelen-andere variëteiten	14.377	539,8	776.142
Totaal	48.294	433,0	2.381.081

BRON: FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie - landbouwenquête.

Tabel 13

Raming van de productie van de landbouwteelten in België, oogstjaar 2011

Teelten	Oppervlakte in ha	Opbrengst in 100 kg per ha	Totale productie in ton
Pootaardappelen	2.858	243,8	69.687
Vroege aardappelen	14.924	401,2	598.782
Bewaaraardappelen-variëteit Bintje	39.446	532,2	2.099.164
Bewaaraardappelen-andere variëteiten	25.112	542,0	1.361.036
Totaal	82.340	429,8	4.128.669

BRON: FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie - landbouwenquête.

België heeft hoogste aardappelteeltproductiviteit in de wereld

Ons land heeft de hoogste productiviteit inzake aardappelteelt ter wereld. Dat blijkt uit de meest recente cijfers van de **FAO** (Food and Agriculture Organisation), de dochterorganisatie van de Verenigde Naties die tot doel heeft de honger in de wereld te bestrijden.

Volgens de cijfers van de FAO over de aardappeloogsten in **2011**¹ realiseerde België een gemiddelde opbrengst van **50,1 ton** aardappelen per gecultiveerde hectare (zie **figuur 1**). Daarmee klimmen we over onze buurlanden Frankrijk (48,5 ton per ha) en Nederland (46,05 ton) die in 2007 nog aan de top van het wereldklassement stonden. In dat jaar noteerde de FAO voor ons land een gemiddelde opbrengst van 42,2 ton per ha.

De opmerkelijke productiviteitshausse van ons land op wereldschaal wijst erop dat de investeringen (innovatie) in nieuwe aardappelvariëteiten zich vertalen in een hogere gemiddelde opbrengst. Dit onafgezien de weersomstandigheden.

Toch relateert **Romain Cools**, secretaris van de beroepsorganisatie **Belgapom**, onze hoge internationale ranking ook een beetje.

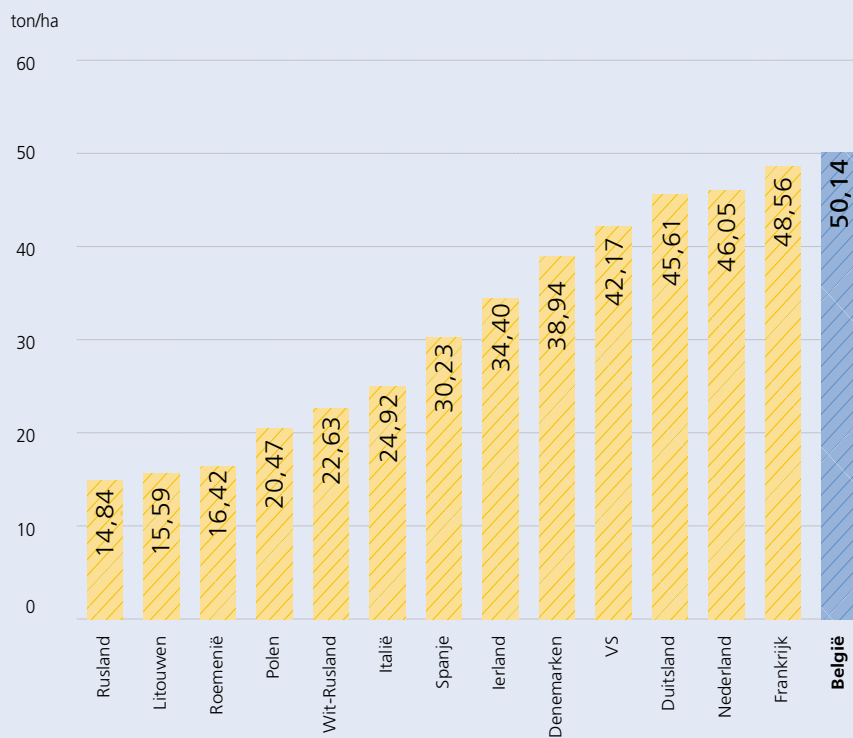
Romain Cools: “De opbrengst van de aardappelen per ha is soms moeilijk te vergelijken tussen sommige landen omdat je rekening moet houden met de diverse variëteiten (zo bieden kleinere knollen die gebruikt worden voor de markt van de verse aardappelen een lagere opbrengst) en met de beschikbaarheid van de statistische gegevens, die niet in alle landen gelijk zijn. Ook de factor ‘beregening’ (irrigatie) speelt een rol: de mate waarin er water via de sproeier of een waterkanon moet toegevoegd worden, heeft zijn invloed op de teeltopbrengst maar ook op het kostenplaatje. Ons land met zijn regenachtige klimaat scoort hierin uiteraard zeer goed.”

Wat zijn de andere troeven van de Belgische en van de West-Vlaamse aardappelteelt?

Romain Cools: “De teelttechnieken zijn de jongste jaren aanzienlijk verbeterd en worden ook duurzamer en meer bestendig tegen aardappelziektes. Er wordt innovatief gewerkt rond de creatie van nieuwe producten. Er is ook grote vooruitgang geboekt in de adequate bewaring van aardappelen via de investering in aangepaste loodsen met specifieke uitrusting. Dat maakt de teelt uiteraard meer kapitaalsintensief. De professionaliteit bij de landbouwers neemt toe, een proces dat uiteraard samengaat met de schaalvergroting in de sector. In West-Vlaanderen zijn er toch ook nog heel wat kleine bedrijven die zich specialiseren in vroege aardappelen. Het feit dat onze regio ook heel wat dynamische en sterk groeiende verwerkingsbedrijven telt zorgt voor een gegarandeerde afname bij de telers. Dat verhoogt hun vrijheid om te kiezen voor een teeltcontract met een fabriek of voor verkoop op de vrije markt. De aardappelconsumptie blijft wereldwijd groeien en dat biedt perspectieven zeker wanneer een aantal dynamische aardappelexporteurs daar met succes op inspelen.”

Figuur 1

Gemiddelde aardappelopbrengst in ton per ha, 2011

BRON: <http://faostat.fao.org>.

Wat zijn de zwaktes en bedreigingen van de aardappelteelt?

Romain Cools: “Ons land telt eigenlijk geen eigen aardappelrassen. De meeste rassen die wij cultiveren zijn ‘uitgevonden’ en ontwikkeld in het buitenland. Die situatie heeft er toe geleid dat de Breeders’ Trust, een groepering van zeven grote Europese aardappelkweekbedrijven in 2011 een rechtszaak opstartte tegen sommige Belgische landbouwers om de betaling van kweekrechten te eisen. Omwille van historische redenen heeft de Belgische pootgoedsector zich nooit ten volle ontwikkeld. Het grootste deel van ons pootgoed komt uit Nederland.”

In tegenstelling tot de meeste andere land- en tuinbouwsegmenten functioneert de aardappelteelt zonder EU-marktordening. Is dat een goede of een slechte situatie?

Romain Cools: “De aardappelsector was en is absoluut geen vragende partij voor een interventie vanuit de EU of de lidstaten in de teelt en de handel van aardappelen. Integendeel. In de voorbije 50 jaar overleefde de aardappelsector en ontwikkelde zich met succes binnen het Globaal Landbouw Beleid, zonder enige subsidie of marktinterventie. Zie maar naar de sector van de suikerbieten en de zetmeelaardappelen die zich volledig zal moeten herbronnen als hun marktbescherming eenmaal ophoudt te bestaan. Het is niet toevallig dat de Europese aardappelsector zich ontwikkelde in het beste teeltgebied van Europa. Met een marktordening en dito overheidsinterventies was dit wellicht anders verlopen. De aardappelsector kan er fier op zijn dat een consument die een aardappel koopt, daar slechts eenmaal voor betaalt.”

1 De cijfers van de FAO voor 2012 waren bij de afsluiting van dit themanummer nog niet voorhanden.

Guy Depraetere, algemeen secretaris landbouworganisatie ABS:

“De aardappelteler verbetert zijn positie t.o.v. de industrie”

Guy Depraetere is vooral bekend als algemeen secretaris van de landbouwersorganisatie ABS met maatschappelijke zetel en secretariaat in Roeselare. Hij is ook coördinator van de enige aardappelstudieclub in Vlaanderen en schrijft wekelijks een aardappelpraatje over de aardappelmarkt. Hij woont en werkt op de bioboerderij Hof te Muizenhole in het Oost-Vlaamse Delftinge, die onder meer bio-aardappelen teelt. Wat is zijn visie op de jongste ontwikkelingen in de aardappelteelt?

Guy Depraetere: “De productie van diepgevroren en gekoelde frieten en andere aardappelspecialiteiten groeit in ons land als een kool en dat vergt dus de aanlevering van steeds meer aardappelen. Zeg maar een jaarlijks groeiende massa. Dat zorgt voor een toename van het binnenlandse areaal maar er worden ook steeds meer aardappelen voor onze industrie geteeld in Noord-Frankrijk. Nu al hebben we jaarlijks 3,5 miljoen ton aardappelen nodig om aan de honger van de industrie te kunnen voldoen. Meer en meer moeten ‘allochtone aardappelen’ worden ingevoerd uit onze buurlanden.

We merken ook een toenemende productiviteit en schaalvergroting bij onze landbouwbedrijven. Aardappelteelt is een cultuur die in vergelijking met andere gewassen winstgevend kan zijn, weliswaar met een stevig risico. Vooral de boeren die actief zijn op de vrije markt hebben de jongste jaren (als gevolg van de schaarste op de wereldmarkt) goed verdiend. We steunen dan ook op een gunstig klimaat dat weinig irrigatie vergt. De afstand tot de fabrieken is klein en ook dat is een positieve kostenfactor. De knowhow rond het product is groot. De aardappelteelt zit ons in de vingers. Veel aardappeltelers zijn gemengde bedrijven wat goed is voor de risicospreiding.”

Zijn er ook ongunstige factoren?

Guy Depraetere: “In de eerste plaats het onstandvastige weer en het gevecht tegen de aardappelziektes. Er is bij sommige landbouwers ook een gebrek aan professionalisme omtrent de bewaring van aardappelen. Een opslagcapaciteit levert een belangrijke risicospreiding omdat men dan niet verplicht is aardappelen af land te verkopen en een beter moment kan afwachten. Het is niet toevallig dat ook de meeste fabrieken zwaar investeren in hoge opslagsilo's. Voor hen zijn de stocks marktbuffers.

Een acuut probleem is de lange betalingstermijn die de aardappelboeren moeten overbruggen

vooral hun oogst gehonoreerd wordt en de zeer volatiele prijzen. Een alternatief hiervoor is het afsluiten van teeltcontracten met groothandelaars of rechtstreeks met de fabrieken. De prijzen van deze teeltcontracten zijn recent (in functie van het seizoen 2012-2013) verhoogd met 30%. Dat is eerder uniek in de geschiedenis. Hiermee hebben de landbouwers hun positie verbeterd. Het gevolg is dat de verhouding tussen de contractmarkt (voorheen 40%) en de vrije verkoop (voorheen 60%) is verschoven naar 60%-40% in het voordeel van de teeltcontracten. De industrie heeft de telers immers nodig en dus worden deze meer gerespecteerd en beter betaald voor hun werk. Want als je als voedingsfabrikant kwaliteit wil binnenhalen, moet je de boer toelaten om voldoende te verdienen. Zodat deze onder meer kan investeren in een afdoende bewaring van de aardappelen. Toch willen veel boeren principieel niet afhankelijk zijn van een fabriek.

Bintje naar af...?

Guy Depraetere: “Ik wil ook een kanttekening plaatsen bij de teelt van het bekende bewaaraardappel-merk ‘Bintje’ dat in de West-Vlaamse teeltcultuur zeer dominant is en dat nu de grootste grondstof vormt voor onze frieten. Deze soort is zeer plaaggevoelig, onderhevig aan droogtestress en genereert een hoge tarra (afvalresidu). Onze boeren zouden beter overschakelen op meer ziektebestendige nieuwe rassen. Dit uiteraard op voorwaarde dat ze even smakelijk zijn als de Bintjes.”

(JBVI)